

शास्त्र

વર્ષ ૬

જુલાઈ-ઓગસ્ટ ૧૯૮૫

અંક ૧

વાલીઓનું,

ટયુશન અંગે થોડું મનોમંથન

કોઈપણ જરૂરીઆત જ્યારે વ્યાપારી સ્વરૂપ ધારણ કરે ત્યારે દૂષણ બની જાય છે ખાલમંદિર કે પ્રાથમિક વર્ગોમાં ટયુશનની કોઈ જરૂરીઆત હોઈ શકે નહીં એમ અમે થોડકસપણે માનીએ છીએ અને 'સામાજિક મોભા' તરીકે ટયુશન કોઈ રીતે આવકારદાયક નથી જેમદવા કોઈ સામાજિક મોભાનું સ્થાન ન લઈ શકે તેવું જ ટયુશનનું. બાળકના નાનપણના સ્વાભાવિક રમતગુમતના સમયને ટયુશનનો ભાર આપીને, આપણે ઝૂંટવી લેવાનો અપરાધ કરીએ છીએ. અસાધારણ કિસ્સાઓમાં જરૂર પડે તે, તે જરૂરીઆત અંગે શાળા વાલીને તે માટે જણાવે પરંતુ બને છે એવું કે વાલી સામેથી જ ટયુશન માટે જરૂર હોય કે ન હોય તે પછી ટયુશનની માંગણી કરતા હોય છે, એ ભારે લાચિત્ર લાગે છે ટકાવારીની માયા જાળને વાલીઓએ સાચા સંદર્ભમાં સમજવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ (પ્રાથમિક વર્ગોમાં ગણિતમાં સાધારણ ગુણુ પ્રાપ્ત કરનાર કેટલાય વિદ્યાર્થીઓએ ટયુશનના સહારા વિના મેડીકલ એન્જિનિયરિંગ માં પ્રવેશ મેળવ્યા હોય તેવા કિસ્સા મારી જાણમાં છે.)

શાળા કક્ષાએ જે જાહેર પરીક્ષાના કારણે ટયુશનની અનિવાર્યતા વાલીઓને જણાતી હોય તેવું લાગે છે. મેડીકલ અને એન્જિનિયરીંગના પ્રવેશમાં ટયુશન મહત્વનો ભાગ ભજવી શકે તેમ નથી. જવાબદારીની તપાસણી વ્યવસ્થા એટલી જડબેસલાક છે કે તેમાં ઝાઝી ગરબડ થઈ શકે તેવું જ નથી. છેલ્લા વર્ષોમાં જે ગરબડ થઈ છે. તે પરીક્ષા કેન્દ્રોપર અને પછી ઘણા ઉપરના સ્તરે જ તે થઈ છે, અને સમાજમાં મુલ્યોનું પતન થયું છે તેનું એ સીધું પરિણામ છે.

આ સંસ્થામાં શિક્ષકોને ટયુશનના કાર્યભારણમાં ઉમેરો કરી શકાય તેમ નથી આથી વાલીઓની માંગણી ટયુશન માટે શિક્ષક મોકલવાની આવે છે. ત્યારે અમે મુંઝવણ

અનુભવીએ છીએ. આમ છતાં કેટલાક કિસ્સામાં શિક્ષક ટયુશન અંગે પ્રયત્ન કરતા હોવાની ફરિયાદ વાલી પાસેથી સાંભળીએ ત્યારે આશ્રય અને દુઃખ થાય છે. આવા પ્રયત્ન કરતા શિક્ષક સામેથી પોતાની પ્રતિભા ઉભી નથી કરી શક્યા એમ જ સમજવું રહ્યું. અમારો વાલીઓને જવાબદારી પૂર્વકનો સંધ્યારો છે કે માત્ર એ કારણે આ સંસ્થામાં બાળકને સહન નહીં કરવું પડે, વાલી એ માટે જે હિંમત દર્શાવે તેમાં અમારો સહકાર હશે.

દિનુભાષના વંદન

સ્વાશ્રય

સ્વાશ્રય એજ સફળતાની ચાવી છે. સ્વાશ્રય એટલે પોતે પોતાનું જીવનજીવવા માટે પારકાં પર આધાર ન રાખવો તે. સ્વાશ્રયનું ખીજું નામ સ્વતંત્રતા પણ આપી શકાય કારણ કે આપણે દરેક કામ જાને કરતા હોવાથી આપણે કોઈની ગુલામી વેઠવી પડતી નથી.

સ્વાશ્રયનું આપણા જીવનમાં ઘણું મહત્વ છે, જે આપણે કરી મહેનત કર્યા વગર ખેંચી રહીએ અને પારકા ઉપર આશા રાખીએ તે આપણું તે કામ કદી પૂરું થતું નથી. કોઈએ સાચેજ કહ્યું છે ને કે "પારકી આશા સદા નિરાશા" 'જાતમહેનત ઝિંદાબાદ' આપણે આપણી પોતાની શક્તિ પર આધાર રાખીને સખત મહેનતનો આશ્રય લેવો જોઈએ અને આપણામાં જાતમહેનત કરવાની ભાવના હોવી જોઈએ. જે મનુષ્ય પુરુષાર્થ કર્યા વગર નિષ્ક્રિય ખેંચી રહે તે પોતાના સમગ્ર જીવનને નિષ્ફળતાઓથી ભરી દે છે. તેમજ તે તેના સમગ્ર જીવનને વેડફી નાંખે છે. આમ વ્યક્તિ પોતે જ પોતાનું પતન નોતરે છે.

કોઈપણ વ્યક્તિ પુરુષાર્થ અને પરિશ્રમ કરીને મહાન બની શકે છે. દા.ત. એક સામાન્ય ધરનો છોકરો હતો તેના પિતાનો ધંધો સુથારનો હતો. એક વખત તે છોકરો એક લાકડાને રંધાથી ખૂબ ઘસતો હતો. તેથી એક માણસે તેની (અનુસંધાન પાન ૪ ઉપર)

બાલમંદિર

લાંબી રત્નઓના અંતે બાલમંદિર ફરીથી બાળકોના કલરવથી ગુજતું થયું. શરૂઆતથી જ બાળકોની હાજરી સારી એવી રહે છે. આવી રીતે બાળકોને બાલમંદિરમાં નિયમિત મોકલવામાં આવે, તે અનિયમીતતાને કારણે રૂંધાતો વિકાસ અટકે.

લાંબી રત્નઓના અંતે બાળકો ભણેલું ભૂલ્યા હશે, બધું નવેસરથી કરાવવું પડશે, એવો સંદેહ મનમાં રહ્યા કરતાં હોય. પરંતુ ચકાસણીને અંતે જણાયું, કે જે વાલી એએ પોતાના બાળક માટે કાળજી લીધી છે. તે બાળકો કશું જ ભૂલ્યા નથી અને જે બાળકો પ્રત્યે વાલીએએ ધ્યાન નથી આપ્યું, તેવા બાળકો બધું જ ભૂલી ગયા છે. આવા બાળકો માટે વાલી શૈક્ષિક સજ્જતા કેળવે અને બાળકના વિકાસમાં મદદરૂપ બને તે બાળકના જ હિતમાં ગણાશે.

બાલમંદિરનો સમય ૧૦-૫૦ થી ૪-૧૫નો છે. બાળકોને સમયસર લાવવા, લઈ જવા, તે પ્રત્યે કાળજી રાખવા વાલીએને વિનંતી.

જયોત્સ્નાબેન શોધન

વાલીએને વિનંતી કે બાળકને લેવા-મૂકવા આવે ત્યારે શાળાના પ્રવેશદ્વાર પાસે પોતાનું વાહન પાર્ક ન કરે થોડા જ સમય માટે પણ રસ્તામાં વાહન પાર્ક ન જ કરવું એવી અમારી આગ્રહભરી વિનંતી છે રીક્ષાવાળા-એને પણ અમે સૂચના આપીએ છીએ પરંતુ આપ પણ આ બાબતમાં આપનાથી બનતું બધું કરશો તવી અપેક્ષા.

બંસી

શિશુ મંદિર

શારદામંદિરમાં અભ્યાસ કરતાં બાળકો સામાન્ય રીતે અભ્યાસમાં તે બધું સાઈઝ ધોરણ પ્રાપ્ત કરે જ છે. પરંતુ અભ્યાસ ઉપરાંત વિશિષ્ટ પ્રકારની ઈતર પ્રવૃત્તિમાં પણ શાળાનાં ઘણા બાળકો વારંવાર ઘણાં આગળ આવે છે. ઘણા ઉત્સાહ બતાવે છે, તે આ શાળાની કાંઈક નોંધપાત્ર સિદ્ધિ છે. બાળકને અભ્યાસ સિવાયની જે કંઈ પ્રવૃત્તિમાં રસ હોય તે અંગે તેની પ્રગતિને વેગ મળે તે માટે સંસ્થા હંમેશા સજ્જ રહે છે.

કોઈ બાળચિત્ર હરિક્ષેપમાં ઝગકે છે. કોઈ સંગીત હરિક્ષેપમાં પોતાની આગવી પ્રતિભા બતાવે છે તે વળી કોઈ રમતગમત કે તરણ, સ્કેટીંગ જેવા ક્ષેત્રે પણ નોંધપાત્ર સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરે છે.

ધોરણ ૫ ક ના ભાઈ સુજલ અતુલભાઈ મુનશી ૧૯૮૪ ના વર્ષની શંકર્સ ઈન્ટરનેશનલ સ્પર્ધામાં ચંદ્રક પ્રાપ્ત કરી શક્યાં છે.

ધોરણ ૫ ક ના બહેન બિજલ કિરીટભાઈ શાહ ૧૯૮૫ની ગુજરાત લોક કલામંડળ તરફથી સંગીત હરિક્ષેપ માં પ્રથમ આવી શાળાનું ગૌરવ વધારવામાં પોતાનો ફાળો આપી શક્યાં છે.

ધોરણ ૨ ક ના ભાઈ અંકુર રાજુભાઈ શાહ જાપાનનાં વલ્ડ ચીલ્ડ્રન આર્ટ એકઝીબીશનમાં ગોલ્ડ પ્રાઇઝ મેળવી શાળા તેમજ કુટુંબનું ગૌરવ વધારી શક્યાં છે.

તા. ૧૦, ૧૧, ૧૨ જુલાઈ, નેશનલ “રોલર સ્કેટિંગ” સ્પર્ધામાં બેન આંદની પટવા ૧૦ થી ૧૪ વર્ષના એજ ગ્રુપમાં આર્ટિસ્ટીક વિભાગનાં ખીળે નબરે આવાને બે સિલ્વર મેડલ અને એક બ્રોન્ઝ મેડલ પ્રાપ્ત કરે છે.

આ સૌ બાળકોને સંસ્થા તરફથી અભિનંદન પાઠવીએ. આવી જ રીતે શાળાનું પ્રત્યેક બાળક પોતાપોતાની શક્તિ, કોઈપણ વિષયમાં ખીલવવા પ્રયત્નશીલ બને તેનેવા સૌ વાલીવર્ગને આગ્રહભરી વિનંતી કરીએ છીએ.

તા ૧૩-૮-૮૫નાં રોજ યોજાયેલ યુન્ટરવેનું પરિણામ ભાઈઓ : મહામંત્રી આલાપ શાહ ૭૩
ઉપમંત્રી શૈશવ ભગત ૭૩
બહેનો : મહામંત્રી સમીપા શાહ ૭૩
ઉપમંત્રી અનાર શાહ ૭૩
કુમુનભાઈ શાહ

—: શ્રદ્ધાંજલી :-

આ સંસ્થામાં ધોરણ ૨ ક માં અભ્યાસ કરતાં વિદ્યાર્થી ભાઈ મયંક પ્રકાશભાઈ મુનશીનાં અકાળ અવસાનની નોંધ લેતાં અમે અત્યંત દુઃખ અનુભવીએ છીએ. ઈશ્વર તેના આત્માને પરમ શાંતિ આપે તેવી પ્રાર્થના.

વિનયમંદિર

॥ स्वाध्यायात् न प्रमदितम् तव्यम् ॥

“સ્વાધ્યાયમાં આળસ ન કરવી.” ઉપનિષદ્દત્તું આ વાક્ય સર્વને સુયોગ્ય યોગ આપે છે. શાળાઓ નિયમિત શરૂ થઈ ગઈ છે. હવે વિદ્યાર્થીઓએ જરાય સમય ન બગાડતાં વિદ્યાભ્યાસમાં મગ્ન થઈ જવું જોઈએ. બોર્ડની જાહેર પરીક્ષાઓમાં પ્રથમ વર્ગ સિવાય પાસ થવું તે નિર્થક જેવું છે. જે વિદ્યાર્થીઓ ૭૦%ની આસપાસ ગુણપ્રાપ્તિ ઈચ્છતા હોય તેઓએ નિત્ય ૫ થી ૬ કલાક વાંચન અને લેખન કરવું જોઈએ વર્ગમાં એકાગ્રતાથી અભ્યાસ કરવો જોઈએ શિક્ષકોની વાણીનું પાન કરવું જોઈએ અને તેઓ જે કંઈ ગૃહકાર્ય આપે તે નિયમિત કરવું જોઈએ.

જે વિદ્યાર્થીઓ બોર્ડ કે સેન્ટરમાં આવ્યા છે તેઓની સાથેના વાર્તાલાપ જાણવા મળ્યું છે કે તેઓ ૮૭%ની આસપાસ ગુણપ્રાપ્તિ દરરોજના ૧૦ થી ૧૨ કલાકના વાંચન અને લેખન પછી મેળવી શક્યા છે. તેઓએ પેપર પછી સુદાસર અને સુવાચ્ય અક્ષરોથી લખ્યા હતા. આમ કોઈપણ વિદ્યાર્થી વિદ્યાની આવી સારી અને સાચી ઉપાસનાથી તેજસ્વી પરિણામ લાવી શકે. આપણી શાળામાં એવા વિદ્યાર્થીઓ છે કે જેઓએ અભ્યાસ અને રમતગમતના ક્ષેત્રે તેમની તેજસ્વિતા દર્શાવી છે. રમતગમત આપણા મનને પ્રકૃતિવત અને શરીરને સુદૃઢ બનાવે છે. અભ્યાસ અને રમતગમત માટેના સમયનું સુંદર આયોજન અને તેનું પાલન વિદ્યાર્થીઓને ઉન્નતિના શિખરે પહોંચાડે છે. આ શાળાનો દરેક વિદ્યાર્થી ઉપનિષદ્દના ઉપરના વાક્યને ધ્યાનમાં રાખી પ્રગતિ કરશે તેવી અપેક્ષા સાથે વિરમું છું.

ધો. ૮-૯ના સંસ્કાર મંડળની મહામંત્રીની ચૂંટણી તા. ૮-૮-૮૫ને ગુરુવારના રોજ થઈ જેનું પરિણામ નીચે પ્રમાણે આપ્યું છે.

ભાઈઓ	મહામંત્રી	કૌલીન વ્યાસ
	ઉપમંત્રી	આનંદ શોધન
બહેનો	મહામંત્રી	પૂર્વી શાહ
	ઉપમંત્રી	મૌસમી વ્યાસ

દેવેન્દ્રભાઈ ઠાકર

‘એ મારા હાથની વાત છે.’

‘સુખતા, આજે કેટલે દિવસે મળ્યાં નહીં?... સ્કુલમાં બધું કેવું નવું નવું લાગે છે!....

“અરે તે બાથરૂમો જોઈ?... શુ સરસ થઈ ગઈ છે!... મને તો આવી બાથરૂમમાં જવું ગમે.... તને ખબર છે? સવારે સાડાઠસ વાગે આવીને મેં તે જોઈને હું તો ખુશ ખુશ થઈ ગઈ....”

“ના હોં!...તું તો ગપ્પા મારે છે.... બપોરે હું ગઈ ત્યારે મને તો એવું કંઈએ ન લાગ્યું. બાથરૂમો એટલી તો ગંદી હતી.... અરે.... કંઈ વાત ન પુછો....” સુચેતાએ વાતને અટકાવતાં કહ્યું.

....અને એ સુખતા પણ સાચી....ને સુચેતા પણ સાચી, વિદ્યાર્થીઓને શાળામાં ઘણાં કલાકો વિતાવવાનાં હોય છે એટલે બાથરૂમ અને બાજરૂની સુવિધા એ આરોગ્યની દૃષ્ટિએ અગત્યની સુવિધાઓ છે જ, અને એટલે જ સંસ્થા એ સુવિધાઓ પૂરી પાડવા હંમેશા સજાગ રહી છે અને એટલું જ નહીં પણ આ ઉનાળું વેકેશન લાંબાઈ જતાં એ સુવિધાઓ માટે અમે સાફ એવું કામ કરી શક્યા તેનો અમને સંતોષ છે. છતાં જ્યારે સુચેતા જેવા પ્રતિભાવો સાંભળવા મળે છે ત્યારે એનાં ઉકેલ માટેનાં અનેક ઉપાયો મનમાં ધૂમરાય છે.

સારી બાથરૂમ થઈ, બાજરૂ થયાં, રોજ સવારે તેને સંપૂર્ણ રીતે સાફ કરવામાં આવે છે. તેમાં પાણીની સારી સગવડ પણ કરવામાં આવી અને ઉપરાંત તે સતત સાફ રહે તે માટે તેની વ્યવસ્થા પણ કરવામાં આવી છતાંય ‘બાથરૂમ ગંદા છે’ એવું કેમ?...આટલા બધાં વિદ્યાર્થીઓ તેનો કંપયાગ કરે એટલે તે ગંદી થાય તે સમજાય તેવી વાત છે. સાથે બાથરૂમ વાપરનાર દરેક વિદ્યાર્થી ‘આ મારી બાથરૂમ છે. મારે ફરી તે વાપરવી પડશે. તને ગંદી કેમ રખાય?...’ એખ્યાલ અને જાગૃતિ સાથે તે વાપરે તો બધાંની જ મુશ્કેલી મટી જાય. બાથરૂમનો ઉપયોગ બાથરૂમ તરીકે જ અને બાજરૂનો ઉપયોગ બાજરૂ તરીકે જ કરવો જોઈએ એ શારદામંદિરનાં જાગૃત વિદ્યાર્થીઓને શીખવવાનું હોય! અને પાણીની સુવિધા હોય પછી બાથરૂમનો ઉપયોગ કરીને એને ગંદી મુઠ્ઠી બહાર કેમ નીકળાય! ‘બાથરૂમ મારી છે તેની સ્વચ્છતા એ મારા હાથની વાત છે’ એ જાગૃતિ સંસ્થાનાં દરેક વિદ્યાર્થીનાં મનમાં વસે તો આ આંગે કોઈને ય મુશ્કેલી કે ફરિયાદનો પ્રશ્ન ઊભો થાય જ નહીં મને લાગે છે વિદ્યાર્થીઓમાં આ જાગૃતિ કેળવવા અમને વાલીઓનો પણ સહકાર સાંપડશે જ

ઉર્મિલા શાહ

શહીદ વીર વિનોદ કિનારીવાળા

ભારતની સ્વતંત્રતાની લડતમાં પાયાની ઈંટોમાંની એક ઈંટ બનનાર શ્રી વિનોદ કિનારીવાલાનો જન્મ ઈ.સ. ૧૯૨૪ની ૨૦મી સપ્ટેમ્બરે અમદાવાદના એક ધનાઢય વૈષ્ણવ કુટુંબમાં થયો. મહાત્મા ગાંધીજી સાથે સારો એવો સંપર્ક ધરાવતાં શોધન કુટુંબમાં તેનું મોસાળ અને તેને કારણે સ્વાતંત્ર્ય લડત માટેનો જોમ-જુસ્સો શ્રી વિનોદને નાનપણથી જ મળેલો.

૮મી ઓગસ્ટની રાત્રે મુંબઈમાં સ્વાતંત્ર્ય લડત માટેનો ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો. ૧૯૪૨ની 'હિંદ છોડો' ની લડત સંપૂર્ણ સ્વતંત્રતાની પ્રાપ્તિ માટે હતી અને પૂ. ગાંધીજીએ પ્રબલ અહિંસક બુલ્લો બળવો કરવા હાકલ કરી. સૌ કોઈ તેને માટે તૈયાર થયાં. ૮મીની રાત્રે ગાંધીજી સહિત બધાં જ રાષ્ટ્રીય નેતાઓને અંગ્રેજ સરકારે પકડી લીધાં છે તેવા સમાચાર મળતાં પૂ. રવિશંકર મહારાજે રાત્રે અમદાવાદમાં સભા કરી ભાષણ આપ્યું; રાષ્ટ્રીય વિદ્યાર્થી સંઘના નેતાઓએ આ લડત ઝીંટી લીધીને ૯મીએ રાત્રે નક્કી કર્યું કે તા. ૧૦મીએ સવારે લો કોલેજનાં મેદાનમાં ધ્વજવંદન કરી વિદ્યાર્થીઓનું સરઘસ કાઢવું 'ઈન્કલાબ ઝિંદાબાદ'ના સૂત્રો પોકારવું એ સરઘસ ગુજરાત કોલેજ પાસે પહોંચ્યું, પોલીસોએ તેમને અટકાવ્યા, સરઘસમાં સૌથી આગળ વિદ્યાર્થીનીઓ હતી. અટકાવ્યા છતાં કેટલાંક વિદ્યાર્થીઓ હાથમાં રાષ્ટ્રધ્વજ સાથે કોલેજનાં મેદાનમાં પ્રવેશ્યા, તેમાં વિનોદ કિનારીવાળા પણ હતા. પોલીસે સૌ કોઈને લાડીચાન્દથી ખૂબ ઘાયલ કર્યાં, જેમાં વિદ્યાર્થીઓને સમજાવી રહેલાં કેટલાંક અધ્યાપકો પણ હતા. આ બધું કેમ જોયું બધાં વિનોદે પોલીસને પડકાર્યાં. પોલીસે તેનાં હાથમાંથી રાષ્ટ્રધ્વજ લઈ લેવા કોશિશ કરી, વિનોદે તે હાથમાંથી ના જ મૂક્યો. પોલીસે બંદૂકની આણી બતાવી છતાં વિનોદ તે કંઈ ડગે! ને સામી છાતીએ તેણે સામનો કર્યો, તે ગોળીથી વિધાયો, 'ઈન્કલાબનો અમરઘોષ કરતો વિનોદ ત્યાંજ ઢળી પડ્યો, સામી છાતીએ ગોળી ખાઈને વિનોદ શહીદીને વર્યાં એ તેની શહીદીની વિશિષ્ટતા છે.

આજે પણ શહીદ વીર વિનોદ કિનારીવાળાની ખાંભી ગુજરાત કોલેજનાં મેદાનમાં છે જે ખાંભીનું ઉદ્ઘાટન શ્રી જયપ્રકાશ નારાયણના હસ્તે ૧૦મી ઓગસ્ટ ૧૯૬૭નાં રોજ થયું હતું, એ પ્રસંગે પ્રવચન આપતા તેમણે કહ્યું હતું, "બુદ્ધમાં લોકો નામતા ગોળીઓ ખાઈ મરે છે પણ

વિનોદ સામાન્ય સૈનિકની જેમ મૃત્યુ નથી પામ્યો એ વીરતાપૂર્વક, સિદ્ધાંતને ખાતર, દેશના ત્રિરંગી ઝંડા સાથે તેને હાથમાં રાખી, અડગ રહેતા મૃત્યુ પામ્યા છે એજ તેની મહત્તા છે "

આઝાદી માટે અનેક વિનોદના લોહી રેડાયા, આવી અમૂલ્ય આઝાદી સાચવવા અને શોભાવવા હવે આપણને અનેક વિનોદનાં લોહી નહીં પણ પરસેવાની જરૂર છે.

સંકલન કિત્તર શાહ-૭ ક

'સ્વાશ્રય'

અનુસંધાન પાન ૧નું ચાલુ

મજાક કરી કહ્યું કે "આ લાકડામાંથી જે સિંહાસન બનવાનું છે તેના પર તું બેસવાનો છે તે તેના પાછળ આટલી બધી મહેનત કરે છે?" આ સાંભળી છોકરાને અસહ્ય અપમાન લાગ્યું પણ તેનાથી તેનામાં એક એવી ધગશ પેદા થઈ કે હું આ સિંહાસન પર કેમ ન બેસી શકું?" અને તેણે ખૂબ મહેનત કરી ભણીગણી હોશિયાર થઈ ને ન્યાયમૂર્તિ બનીને તે સિંહાસન પર બેઠો અને તેણે જગતને બતાવી આપ્યું કે મનુષ્ય શું નથી કરી શકતો? જે તે ધારે તે તે જાતમહેનત કરીને ઘણું કરી શકે છે.

જે આપણે હાથમાં શક્તિ અને હૃદયમાં કિંમત સાથે ઝિંદાદીલીથી પરિશ્રમ કરીએ તો જગતમાં અનેક સિદ્ધિઓ મેળવી શકીએ અને આપણી પ્રગતિ સાધી શકીએ છીએ આમ. આપણે કોઈના ભરોસે નિષ્ક્રમ બેસી રહેવું જોઈએ નહીં.

કમનસીબે આપણો શિક્ષિત સમાજ સ્વાશ્રયથી દૂર ભાગતો જાય છે. શારિરિક શ્રમ પ્રત્યે સૂગ જોવા મળે છે. જ્યારે પશ્ચિમના દેશોમાં શિક્ષિત લોકો પણ પોતાનું કામ જાતે કરવામાં નાનમ સમજતા નથી. મહાત્મા ગાંધીજી, રવિશંકર મહારાજ, વિનોદા ભાવે, સ્વામી ભવેકાનંદ, વગેરેનાં જીવનમાંથી પ્રેરણા મેળવી આપણે સ્વાશ્રયનો પાઠ લઈએ તો તે ઈચ્છનીય છે.

આપણી શિક્ષણ પદ્ધતિમાં પણ સ્વાશ્રય પર ભાર મૂકવાનાં પ્રયાસો થઈ રહ્યા છે. તો આપણે સૌ નૂતન ભારતના ઘડવૈયા સ્વાશ્રયનાં ઉપાસક બનીએ.

રૂપલ એમ. વ્યાસ ૭ અ